

21.A.100

Kültürel Antropoloji (Giriş, Ocak 2004)

Dönem Sonu Çalışma (Sınav) Soruları

1. Antropologlar, sosyal ilişkileri anlamak amacıyla maddi şeyler (öğeler)i inceler. İncelenen toplumlardaki "maddi şeyler" ile anlatılmak isteniler, Livermore laboratuvarındaki bombalar ve makineler, Nuer toplumundaki kılıçlar, toplar, kan, besin, para ve hayvanlar ile "Günlerimizi Sayın" filminde izlediğimiz Huzur evinin mobilyaları, giyim eşyaları, modern öncesi Fransa'daki ve çağdaş Çin'deki hediyeler ve benzerleridir.
2. Yerleşmiş ve oturmuş olarak töreler (ritüeller) evrensel iletişim ve davranış kalıplarıdır. Söz gelişi ve özellikle, Yahudi Huzur Evi'deki Mezuniyet-siyum (?) doğumgünü âdetlerini, Livermore Laboratuvarındaki gizli deneyleri, Nuer (ler) deki erkek çocukları büluga erdirme törenlerini ve derslerde sözü edilen örnekleri hatırlayınız. Bütün bu olaylarda ritüellerin (törelerin) işlevi nedir? Ne yapıyor, olaya ne tür bir anlam veriyorlar nasıl bir düzen sağlıyor; çelişki ve çatışmaları nasıl önlüyorlar? Davranışları nasıl etkileyip düzenliyorlar?
3. Aşağıdaki terimleri (kişileri) birer paragrafla tanımlayıp açıklayınız:

dışkı parası / emek bedeline karşı hayvan parası / paranın hayvanı / bölünmüş soy / anasoyu ve babasoyu/ nueer/ hayalet evliliği/ Maori/ aşama törenleri/ terör (korku) kültürü/ katılcı gözlem/ eğitilmiş ortasının teknokratik ve hümanistik kanatları (Cybor lar/ "voices" araştırması/ shtetl/ kurtulmuşların günahı/ Yiddishkeit/ Banjamir Whorf / Marcel Mauss/ Irk sınıflaması/ Etnosantrizm/ EE Evans / Pritchard/ Franz Boas/ Kula Halkası/ Potlaç/ Bronislaw Malinowski/ Dilsel determinizm/ guanxi/ Pazardışı alışveriş/ bilim kültürü/ top hayvanı/ Kan bedeli/ Gelin (başlık) parası

4. Antropologlar, geleneksel olarak, inceledikleri yerlilerin görüşlerini anlamaya çalıştıklarını ve bu yaklaşımın etnosantrnizme (biz-merkezciliğe) karşı en iyi savunma olduğunu iddia ederler. İncelediğimiz üç etnografya yerlilerin görüşüne farklı yaklaşıyor. Bu örneklerden hangileri inceledikleri grupların görüşlerini ne ölçüde kabul ediyor (benimsiyor)? İncelenenler araştırmacıyla ya da kendi aralarında, farklı zaman ve yerlerde aynı (benzer) görüşleri paylaşmıyorsa ne olacak? Bu farkların ve anlaşmazlıkların kültür kuramına etkisi ve yansıması neler olabilir? Böyle hallerde, antropologun incelediği toplumun içinden (üye) ya da dışından (yabancı) olması görüşlerine ne kadar farka yol açar? Araştırmacılar çoğunluğu katılmayan muhalif görüşlere yer veriyor mu? Antropologların öteki toplumları ya da görüşlerini temsil etme hakkı var mıdır?
5. Antropolojik incelemeler *töreler* konusunda nasıl bir mesaj veriyor? *Farklı töreler*, inançlar nasıl biçimleniyor, yaşıyor ve pekiştiriliyor? Farklı kültürlerin sınırlarda değer yargılarının yol açtığı gaçlükler nelerdir?
6. Derslerde incelenen dört kitap, saha çalışması konusunda bize neler söylüyor? Etnografyanın temel özellikleri ve yöntemi; alan çalışmasının güçlükleri; bir bilgi türü olarak etnografyanın gücü (geçerliği) ve sınırları; etnografin kendi toplumunda ya da kültüraşırı çalışması; kendi yaşadığımız toplumunu incelemekle, yabancı bir toplum üzerinde yazmanın etik sorunları vb konularda neler söylüyor —seçilmiş örnekler?
7. Derslerde ve okumalarınızdaki örneklere dayanarak, “kültür varlığı” nasıl değişiyor? (Bilhassa, Nuerler, Livermore laboratuvarı ya da Yaşlılar Evindeki Yahudi kültürü örnekleri değişirken) nasıl oluyor da onlara hâlâ “Nuer”, “Yahudi” yahut “Livermore’lu” olarak görebiliyoruz? Başka bir deyişle, bu kültürlerdeki değişmeleri yazan antropologlar kültür değişimi sürecini nasıl anlatıyorlar? Değişimin ya da birörnekliğin bulunmaması, kültür kavramını nasıl etkiliyor?
8. Antropologlar, alan araştırması bulgularından öğrendiklerini kendi toplumlarındaki uygulama ve değerleri aydınlatamak ya da eleştirmek için kullanırlar. Bazıları ötekilerden daha ağıllıklı/ anlamlı olabilir. İncediğiniz antropologlar bu işi nasıl yaptığını ve sizin kendi toplumunuz üzerindeki görüşlerinizi ne kadar değiştirdiğini (etkilediğini) tartışınız.

9. İncelediğimiz etnografyaların incelediği konulardan birisi “*kimlik*”tir — insanlar/toplumlar nasıl oluyor da kendilerini “Nuer”li, nükleer bilimciler (yahut Nike-karşıtı eylemciler), ve “*hayatta kalmış*” Yahudiler; kadın ve erkek olarak görüyorlar? Okuduğunuz metinlerdeki örneklerden yararlanarak, birey ve toplumların kimlik veya kimliklerini nasıl anlayıp algıladığını, kendi kimliklerini, yaşadıkları yer ve ögelere nasıl yansıttığını anlatınız.
10. Derslerimize “kültürel farklar” kavramıyla başladıktan sonra, kültürel görecelik ve değer yargısı sorunlarına döndük. Kendi kişisel yaşantılarınızı ve izlediğiniz dersleri, okuduğunuz kaynakları gözönünde tutarak, “kültürel görecelik” ve “kültür farkları”nın antropolojik inceleme ve değerlendirmelerde neden anahtar kavramlar olduğunu açıklayınız.
11. Antropologlar, toplum ve kültürlerde karşılaştıkları farklılıklar, çelişkiler vb genel karmaşa eğilimi sorunlarla, örüntü (*pattern*), biriciklikler (istisnalar) ve genel eğilimler vb kavramlar aracılığı ile nasıl baş etmeye çalışıyorlar? İncelediğimiz her üç antropolog da bu tür sorunlarla uğraşiyor: özellikle de—bireysel, cinsel ve sınıf farklarına duyarlı olmaya çalışan— Myerhoff ve — Nuer kültürünü bir bütün olarak yansıtmaya çalışırken, bölgesel, cinsiyet ve yaş farklarına özen gösteren— Hutchinson.
12. Nuer’ler üzerinde, bir hayli Hutchinson ve pek az dozda Evans-Pritchard okudunuz. Nuer kültürü ve toplumu konusunda çalışıp yazan bu iki etnograf neden dolayı bu kadar farklı sonuçlara varabiliyor? Yaklaşımlarında ve karşılaştıkları durumlarda farklı yorumlara yol açan farklılıklar hangileridir?

*